

Barbara og umheimurin

Oddagrein

SÍÐST í hesi vikuni fáa vit at vita, hvat útlendskir ummælarar halda um filmin Barbara.

VIT hava annars sæð og høyrð tey fyrstu føroysku ummælini av filminum, sum varð vístur í Havnar Bio og í Norðurlandahúsinum sunnudagin. Hesi ummæli hava verið ymisk, tó at tey í høvudsheitum eru positiv.

FÓLK, sum Sosialurin tosaði við eftir sýningina í Norðurlandahúsinum, vóru sum heild sera væl nøgd við filmin, hóast tey hava ymiskt at fylast at.

NÚ er ikki ætlanin á hesum stað at ummæla filmin. Men vit kunnu tó siga so mikið, at talan er um ein stórfilm, tann fyrsta nakrantíð, sum visir Føroyar og føroyingar. Hann er avbera vakur og kensluríkur og hevur uttan iva nógv at bjóða ikki minst einum fremmandum, sum kanska ongantíð hevur sæð ella vitjað oyggjarnar.

TAD er helst rætt, sum tað verður ført fram í samrøðunum, sum blaðið hevur við fleiri fólk eftir sýningina, at vit eru nærur „inhabil“ at meta um filmin, tá hugsað verður um, hvussu stórar vónirnar hava verið og ikki minst spenningin. Tað er sum at skula sanna orðini, at tá vónirnar til eitt ávíst eru skrúvaðar so nógv upp, so kanst tú næstan bara gerast vónsvikin.

LAT okkum nú síggja og hoyra, hvat útlendskir ummælarar siga um filmin. Vit fara í blaðnum at fylgja hesum ummælum og greiða okkara lesarum frá teimum, tí hetta er nakað, sum føroyingar uttan iva vilja síggja og hoyra um.

TAD er helst eingin ivi um, at filmurin Barbara kann fáa týðning fyri Føroyar sum ferðamannaland. Og helst kann filmurin eisini vekja áhuga hjá fólki fyri Føroyum, sum tá aftur kann vera við til at knýta tættari bond millum Føroyar og onnur lond. Løgmaður og ríkisumboðsmaðurin hildu fyri blaðnum í gjár, at møguliga kann filmurin gera, at fleiri danir fara at vísa Føroyum og føroyingum størri ans, og harvið koma at skilja betur støðuna hjá fólkinum, sum býr úti í Norðuratlantshavi. Vit vilja við hesum ynskja øllum teimum, sum hava havt nakað við filmin at gera, hjartaliga til-lukku við vón um, at filmurin fer at vekja áhuga fyri Føroyum og annars fáa týðning fyri ikki bert ferðavinnuna men fyri mentanarlívið og alt samfelagðsum heild. Góða eydna við filminum

Sosialurin

»Føroyskt« og føroyskt

Viðmerking til grein hjá Dan R. Petersen

Dan R. Petersen skrivaði grein í Sosialinum 13. september, sum hann nevndi »Føroyskt« og føroyskt. Har harmast um, at orðaskiftið, sum tók seg upp um bókmentir og at skriva bók-ur, var dovísligt og ikki um-røddi tað, sum hann nevnr »sensus og einrætting«.

Dan hevur ta fatan, at »á almennum og hálvalmenn-um forløgum valdar ein gróthardur sensurur, sum ikki hevur sæð sín líka síð-an Stalintíðina«. Hann sigur rættlesaran avgera, hvussu teksturin kemur at vera, og er høvundurin ikki samdur við rættlesara, so verður handritið liggandi, til høvundurin er blivin myour, kanska eftir fleiri ár.

Dan vónar við hesi grein at trádka onkran á ternar og provokera til debat.

Undirritaði er leiðari á Bókadeild Føroya Lærara-felags, kanska eitt av teim-um hálvalmennu forløgum-um, sipað verður til? Eisini verður Bókadeild Føroya Lærarafelags beinleiðis nevnd: Dan sigur málið í teimum flestu(!) bókunum hjá Bókadeildini vera so tungt og stírvíð gamla-mannamál, at foreldur sita fótir í spennni og umseta til »føroyskt«, tá ið tey lesa fyri børnunum...

Hetta eru so álvarsamar ákæru móti Bókadeildini, ið gevur út meginpartin av føroyskum barna- og ung-domsbókum, at eg haldi tað vera rætt at siga eitt sindur um, hvussu samskiptið er millum Bókadeildina og høvundar ella týðara: Tá ið ein høvundur kemur til forlagið við einum handriti, verður fyrst av øllum stóða tikið til, um tað er nóg gott at geva út. Við hvørt hava vit uppskot um broytingar o.t., men vanligu verða flest øll upprunahand-rit givin út. Vit skriva so sáttmála við høvundar, har m.a. stendur, at vit tilskila okkum rætt til at lata hand-ritið málsliga viðgera, men høvundurin hevur rætt til at fáa handritið aftur, tá ið tað er málsliga viðgjørt.

Hetta merkir í veruleikan-um, at høvundurin tekur stóðu til rættingarnar og tekur við teimum, hann heldur vera skilagóðar – so einfalt er tað. Flest øll eru fegin um hesa málsligu leið-beining, práta við vegleið-aran og koma kanska fram til uppaftr frægari úrslit. Tó eru nøkur heilt fá dømi um fólk, ið eru vórðin firtin, hóas tey greitt hava fingið at vita, at tey eiga tekstin og avgerðarrættin, men tey kunnu teljast á einari hond seinasta 10 ára skeiðið. Meir enn 500 bókur og bløð hevur Bókadeildin givið út hesi ári. Og alla hesa tíðina er ikki eitt tað einasta handrit forða at koma út av málsligum áðum!

Tað undrar ikki meg, at onkur heldur nakrar av fleiri hundrad bókum vera tungar, men tað eru undantøkini. Málið í bókunum er ymiskt, alt eftir hvør hevur skrivað ella týtt. Og fólk eru eisini ymisk á máli um sama tekst. Eg havi upplivað, at for-eldur hava ringt og takka fyri onkra bók, sum alt húskið stuttleikaði sær óført við at lurtu eftir, meðan lisið varð upp. Júst somu bók hevur onkur annar sagt vera tunga og stírvina at lesa. Vit eru jú øll ymisk. Tað er

hugsandi, at málnevndar-limur, sum verður lagdur undir at skriva tekst »tun-gan sum betong og fløktan sum ein kisustamp«, tosar øðrvísi við børn síni enn t.d. Dan Petersen.

Sjálvur havi eg drúgvur royndir at lesa upp fyri børnunum, eisini tekstir, sum eg sjálvur havi týtt. Men tá ið tað ræður um smábarna- og myndabókur, so er tað sjáldan, eg lesi so seileið-is, sum skrivað stendur. Tað veldst um so nógv: Hvussu gamalt er barnið? (tú kanst væl lesa somu bók fyri 2-6 ára gomlum barni, men sjálvandi lagar tú málið eftir aldrinum). Hvussu er barnið ella tú sjálvur fyri? Skal tú skunda sær, ella hevur tú góðar stundir at práta um myndirnar? o.s.fr. Ikki Dan Petersen at siga, men tekur tú eina nýggja bók upp í hondina við opnum sinni, fæst altíð okkurt gott burt-úrur. Lesur tú við bara tí í huganum at sleppa at ilskast um málið, so er lítið vunn-ðið...

Bókadeild Føroya Lær-arafelags gevur í ár út meira

enn tretívu bókur og tekni-søgur afturat. Skrivað ella týtt hava t.d. Ebba Hentze, Axel Torgard, Jákup í Skemmuni, Birgit Arge, Carl Johan Jensen, Lydia Didriksen, Sonja Schneider, Hildigunn Niclassen, Niels J. Thomsen, Eyðna Magn-ussen, Heine Petersen, Sjúrdur Gullbein, Lena Ja-cobsen, Marianna D. Dahl, Eyðun Andreassen, Ola Jákup Niclasen, Pauli Niel-sen o.o.

Heldur Dan Petersen veruliga, at øll hesi fólk høvdu funnið seg í, at málið verður broytt, stíllur og týð-ingur avlagadur? Ella er tað so livandi galið, at hann bara endurtekur okkurt sum onkur onkuntíð hevur sagt – og hevur ikki lisið bókur-nar, sum hann niðurgerð »flest allar«? Er tað so, nyttar lítið at kjakast. Tó vænti eg, at tá ið Dan Peter-sen hevur lisið tað, sum Bókadeild Føroya Lærara-felags hevur givið út í síðst-uni, man hann fara at taka undir við Maluni Poulsen, sum skrivur: »Bókin er á-hugaverd og vælskrivað, og tað sera livandi mynda-málið er ein styrki...« (brot úr ummæli av Søgum úr Port Janua eftir Rakel Helmsdal, Føringurin nr. 20) – ella Hugin Eide: »Málið er so náttúrligt og líkatal, at tú heilt gloymir, at hetta er ein umseting...« (brot úr ummæli av Dikku hjá okkum eftir Astrid Lind-gren, Ebba Hentze týddi, Føringurin nr. 15).

Niels Jákup Thomsen

Kristnikunnleiki í kvøldskúlanum

Góður møguleiki at seta seg inn í ymisk evnir um kristnu trúna, lívið o.a.

Aftur í vetur verður farið undir at undirvísa í kvøldskúlanum um ymisk evnir, sum hava við kristna trúar-lívið at gera. Í fjør varð roynt við einum biblíu kvøldskúla undir kvøld-skúlskipanini í Gøtu og í Havn. Hetta fékk góða und-irtoku, og nú verður ikki bara undirvising í Havn og í Gøtu, men eisini í kvøld-skúlanum í Klaksvík.

Hugsanin er ikki at hava eina „breiða“ gjøgnum-gongd av biblíuni, men heldur at víðgera nøkur ávís evnir, sum hava við trúgv og lív hjá tí kristna at gera. Bara trý evnir verða við-gjørd í vetur, og so mikið betri verða stundirnar at seta

seg inn í hesi evni.

Tað størsta evnið er trúarlæra, sum út frá bókini hjá Carl Fr. Wisloff - jeg ved på hvem jeg trir, gevur eina biblísku gjøgnumgongd av, hvat og hvønn kristna trúgv okkara byggir á. Hetta evnið varð eisini gjøgnumging-ið í fjør. Annað evnið er um kristanar kirkjur og trúar-samfeløg so sum hvítu-sunnusamkomur, katólsku kirkjuna, baptistar, adven-tistar o.a., um seroykenni teirra í læru og bygnaði, móttvegis okkara luthersku-evnagilisku kirkju. Triðja evnið er um gudstænastuna, ið pruna, um form og liturgi.

Kvøldskúlin í vetur varar 24 vikur. Undirvíst verður

tveir tímar hvørt mána-kvøld. Tað ber til at tekna seg á tlf. 22533.

Frálæran í Havn

Trúarlæra 24 tímar við Sverra Steinhólm. Aðrar kirkjur og trúarsamfeløg 16 tímar við Peter O. K. Olaf-son. Gudstænastan - søga, innihald og liturgi 8 tímar við Emil Olsen.

Undirvisingin verður í Kommunuskúlanum mána-kvøld kl. 19-21.

Frálæran í Gøtu

Aðrar kirkjur og trúarsam-feløg 16 tímar við Peter O. K. Olafson. Gudstænastan - søga, innihald og liturgi 8 tímar við Emil Olsen. Trú-

arlæra 24 tímar við Thomas Dam.

Undirvisingin verður í skúlanum við Gøtugjógv mána-kvøld kl. 19-21.

Frálæran í Klaksvík

Trúarlæra 24 tímar við Ólavi Christiansen. Aðrar kirkjur og trúarsamfeløg 16 tímar við Hjørleif Poulsen. Gudstænastan - søga, innihald og liturgi 8 tímar við Niels Paula Danielsen.

Undirvisingin verður í skúlanum á Ziskatørd mána-kvøld kl. 19-21.

Allastaðni verður fyrsta kvøldið mána-kvøldið 6. oktober.